

Okoljevarstveni projekt *Posadili smo drevo*

Maja Medved Kajzer
Osnovna šola Neznanih
talcev Dravograd
Podružnična šola Črneče

Povzetek: V šolskem letu 2010/11 smo se na podružnični osnovni šoli Črneče z učenci od prvega do četrtega razreda prijavi in sodelovali na Eko projektu revije Modri Jan. Izmed dvajsetih predlaganih nalog smo izbrali okoljevarstveno nalogo z naslovom *Posadimo drevo*. Osnovni namen je bil krepiti sposobnosti vsakega učenca za sprejemanje odločitev v prid naravnih, družbenih pojavov. Opirali smo se na opazovanje, raziskovanje okolja, možnosti, ki nam jih ponuja, ter se seznanjali z okoljskimi težavami. Razvijali smo si zavest in občutljivost za okolje, v konkretnem stiku z naravo pa še razvijali občutek njegove vrednosti in ranljivosti ter globalno razumevanje okoljskih pojavov in problemov, ki nastajajo danes. **Ključne besede:** eko projekt, razredna stopnja, naravovarstvena vzgoja. **Abstract:** In the school year 2010/11 branch school Črneče took part in *Modri Jan* magazine's Eco Project. Pupils from the first to the fourth grade took part in the project, and from the twenty suggested tasks we chose the environmental assignment entitled *Let's Plant a Tree*. The main goal was to encourage each pupil to make decisions that benefit natural and social phenomena. We observed and explored our environment and the possibilities it offers, as well as got acquainted with environmental problems. Environmental consciousness was being developed and we had physical contact with nature to sense its value and vulnerability in the context of global environmental phenomena and problems. **Keywords:** eco project, first cycle of primary school, environmental education.

Uvod

Veselo smo zakorakali v novo šolsko leto in se spočiti veselili novih nalog. Zastavili so si zelo pomembno nalogo in se izmed dvajsetih ponujenih nalog revije Modri Jan odločili za okoljevarstveno nalogo *Posadimo drevo*. Projekta so se učenci lotili silno resno in so pridno izvajali naloge vse do maja. Prav zaradi tega ker so sodelovali učenci od prvega do četrtega razreda, je bila to velika prednost. Učenci so se medsebojno dopolnjevali in izpopolnjevali ter krepili zavest o pomembnosti skupinskega dela.

Otroci že zelo dobro vedo, da se danes na našem planetu soočamo z vrsto okoljskih problemov, ki jih je povzročil človek sam. Cilji projekta so bili učencem približati občutljivost okoljskih problemov našega planeta in s tem spodbuditi odgovorno ravnanje vsakega posameznika v okolju, ki bo nam in tudi prihodnjim generacijam zagotavljalo kakovostno in zdravo življenje. Učenci so se naučili, da ima vsako dejanje v življenju tudi posledice.

Pri nekaterih nalogah so sodelovali s starši in jih s tem spodbujali pri delu.

Slika 1: Skupaj z mladima češnjevima drevesoma

Izvedba

Projekt je potekal vse šolsko leto, zato smo ga lahko uresničevali tudi pri posameznih splošno-

izobraževalnih predmetih na razredni stopnji, v okviru dneva dejavnosti in pri interesnih dejavnostih. Delo je bilo naravnano v neposreden stik z okoljem in v sodelovanje z zunanjimi strokovnjaki ter s krajevnim okoljem. Cilje smo uresničevali z različnimi nalogami: z raziskovanjem, ustvarjanjem, s prostovoljstvom, z učenjem z igro, z gibanjem, s problemskoraziskovalnimi nalogami in podoživljanjem življenjskih izkušenj. Učenci so se dosledno navajali na nekatera pravila opravi-
v šoli, naravi in vsekakor tudi doma, kot so npr. ločeno zbiranje odpadkov, ugašanje luči ipd.

V tem starostnem obdobju otroci še zelo radi poslušajo pravljice in jih tudi berejo. Branje je zelo pomembno v zgodnjem obdobju šolanja, saj si z njim širijo obzorja, spoznavajo svet in življenje, bogatijo besedni zaklad in se zato tudi lažje sporazumevajo. Navajajo se na zbrano poslušanje in razumevanje besedil, in učenci, ki več berejo, tudi hitreje razumejo besedilo. Ravno zaradi tega sem spodbudila učence, da smo si v razredu uredili »eko bralni kotiček«, v katerem so si lahko izbirali različno literaturo, jo prebirali in pripovedovali o prebranem. Tako smo z branjem »eko literature« lažje prebrodili razumevanje temeljnih okoljskih pojmov: naravni viri, biotska raznovrstnost, onesnaževalci okolja, varovanje okolja, življenjske navade, odpadki in njihovo ločevanje, ekologija, naravne nesreče ter vrednote, kot so spoštovanje, solidarnost, obzirnost in varčevanje. Razumevanje in poglobljanje prebranega smo podkrepili v ustvarjalnih delavnicah, v katerih smo pri izdelovanju uprabljali odpadni material. Tako smo izdelali avtomobil na vetrni pogon, »papirohrusta« za ločeno zbiranje papirja, »plastohrusta« za ločeno zbiranje plastike, iz plastenk smo izdelali mestne hiše, živali iz odpadnega materiala, vetrnico čebelico, herbarij, ptičjo hišico, ptičke iz oblikovalne mase itn. Še posebno so bili učenci ponosni na našo »Dravilo«, ki so jo sešili iz blaga. Tako so jo poimenovali zato, ker prebiva v reki Dravi, ki teče skozi naš kraj.

Sodelovali smo namreč s šolo v Fokovci, s katerimi smo si izmenjali njihovo vilo. Tako smo se znotraj tega projekta vključili še v en projekt, v projekt Naša mala knjižnica, v katerem smo z medšolsko izmenjavo rečnih vil učencem približali novejšo slovensko otroško literaturo. Na obisk smo dobili njihovo Vilo, ki je vsak teden obiskala enega izmed naših učencev. Svoja doživetja so skrbno pisali v

Vilin dnevnik, nato pa so v šoli še pripovedovali o skupnih dogodivščinah. Po nekajmesečni izmenjavi smo Vilo vrnili, k nam pa se je vrnila naša Dravila. Učenci so z veseljem brali dnevnik in se seznanjali z doživetji drugih učencev.

Povabili smo gozdarja

Svojo radovednost so učenci zadovoljevali s konkretnim opazovanjem in raziskovanjem. Bogatili so vtise iz domačega okolja in razmišljali o medsebojni povezanosti širšega okolja.

Čustvene in spoznavne vidike posameznih učnih tematik smo ves čas prepletali. V svoji okolici so raziskovali načine življenja in osebne življenjske navade – prehrana, prevoz, poraba energije itn. – ter posledične vplive na okolje. Spoznavali so spremembe v njihovem okolju (naravno – grajeno okolje) ter izkoriščanje naravnega prostora za zadovoljevanje človekovih potreb, negativne posledice in pomen varovanja okolja. Medse smo povabili gozdarja, ki je imel pomembno vlogo pri našem projektu. Naučili smo se, kaj so gozd, drevo, list, poklic gozdarja, kakšen je les in kaj lahko storimo z njim, kje najdemo drevo, kaj na drevesu je leseno, recikliranje, bogastvo gozda, gozdni bonton itn. Najprej smo se odločili, katero drevo bomo posadili, izbrali primeren prostor za to, nato pa smo ugotavljali koristi posajenega drevesa in njegov pomen za nas ter za vsa živa bitja. Ker smo si izbrali češnjo, smo izvedeli, da moramo posaditi dve drevesi, če želimo, da bosta obilo obrodili.

Slika 2: Naučili smo se pravilno posaditi drevesno sadiko.

Po zasaditvi dreves smo ovrednotili svoje delo. Ves čas smo usklajevali svoje interese s skupnimi in skrbeli, da je vse naše delo potekalo v povezavi s krajevnim oz. širšim okoljem.

Povabili smo mizarja

Svet okoli nas je poln različnih predmetov. Eni so leseni, drugi plastični, spet tretji iz različnih drugih materialov. Nas pa je najbolj zanimalo, kaj je narejeno iz lesa. Učenci so kaj hitro ugotovili, da najdemo v razredu veliko predmetov, ki so narejeni iz lesa. Spet so se nam odpirala nova in nova vprašanja, zato smo medse povabili mizarja. Učenci so spoznali veliko vrst lesa, ki se med seboj razlikujejo po barvi, vonju, vzorcu in strukturi, tipu, različne mizarске pripomočke in orodja, načrt za izdelavo lesenega predmeta, natančno merjenje ter ozavestili pozitivne vidike uporabe gozdnega bogastva – lesa. Da je bilo veselje še večje, smo skupaj izdelali kar tri ptičje hišice. Morali smo poskrbeti za varen in urejen delovni prostor, pravilno uporabljati orodja in pripomočke ter dosledno upoštevati postopek izdelave ptičje hišice. Kasneje smo jih še pobarvali in skupaj postavili k posajenima češnjevima drevesoma. Namen postavitve ptičje hišice je bil učencem zelo jasn. Pozimi so skrbeli, da hišica ni bila nikoli prazna.

Slika 3: Merimo in preverjamo, ali smo ptičjo hišico izdelali natančno.

Povabili smo tabornike

Skupaj s taborniki smo se podali v najbližji gozd, kjer smo razvijali svoje čute in občutke ter doživljali lepoto narave. Z izkustvenim in sodelovalnim

učanjem so učenci spoznali, da so del okolja in da morajo z njim živeti v solidarnosti. Predvsem zato da bodo lahko tudi prihodnji rodovi doživljali naravno okolje v vsej njegovi lepoti in bogastvu, kot ga mi sedaj. Cilje smo uresničevali z opazovalnimi nalogami v gozdu in z igrami na prostem ter s tem prijetno doživljali šport. Razvijali smo si orientacijo in pravilno izvajali gibanja z raznovrstnimi igrami, razvijali splošno vzdržljivost, se učili spoštovati naravna bogastva, uporabnost naravnih bogastev v uporabne namene (nosilo, različne vrste ognja, ki lahko služi za gretje ali kuhanje v naravi), spoznali pravilno gašenje ognja v naravi, gozdni bonton, orientacijo v naravi, primerno izbira prostora in postavitev šotor, pravila taborjenja, se učili prevzemanja odgovornosti in samostojnosti ter medsebojne pomoči.

Slika 4: S taborniki smo se zelo zabavali in se naučili veliko novega.

Povabili smo lovca

Z obiskom lovca smo si obogatili svoje znanje o življenju živali in njihovih mladičev v našem gozdu. Poudarek je bil na primerjanju živih bitij in okolij, v katerih žive, ter v odkrivanju, da je življenje živih bitij soodvisno od drugih (prehranjevalna veriga). Lovca je povedal tudi pomembno novico. V reki Dravi namreč po več kot stotih letih spet živijo bobri, ki so zaščitene živali in se jih ne sme loviti. S to novico je pri učencih vzbudil veliko zanimanje. Z delom v dvojicah so se lotili iskanja in pridobivanja znanja o bobru. Delo jih je navdušilo tako zelo, da so se sami združili v skupine, v katerih so

si samostojno dodeljevali različne naloge. Naše učno okolje je tudi obrežje reke Drave, ki se nahaja v naši vasi. Zaključno raziskovalno delo o bobru smo popestrili z učnim sprehodom k Dravi. Najprej so seveda poiskali drevesa, ki jih je ogloдал bober. Opazovali in opisovali so njegov življenjski prostor. Kmalu so se nam pridružili labodi in race, ki so del tega življenjskega prostora.

Z iskanjem različnih možnosti sprememb v šoli in šolski okolici, ki bi bile okolju prijazne, so pretehtali pozitivne in možne negativne vplive na okolje. Z odločitvijo so aktivno sodelovali v celotnem procesu spreminjanja in vzdrževanja šolskega okoliša skozi vse letne čase: čiščenje in skrb za čiste in urejene šolske prostore in šolski okoliš, varčevanje z vodo, primerno odlaganje smeti, posaditev dveh dreves, občutljivost za namerno ravnanje v okolju, vztrajanje kljub oviram ... Raziskovali so okoljske težave v okolici šole in se demokratično odločali pri oblikovanju pozitivnega ravnanja in delovanja. Z raziskovanjem, opazovanjem, vključevanjem, s kritičnim mišljenjem, z miselnim povezovanjem, aktivnim delovanjem, dožemanjem, razumevanjem, s spoštovanjem, sodelovanjem, z analiziranjem, izkušenskim učenjem, ustvarjanjem, s ponazarjanjem, sklepanjem, prepoznavanjem, z zbiranjem podatkov ... so pridobili veliko novih znanj. Z vsemi usvojenimi znanji so razvijali različne lastne interese, jih bogatili in ohranjali kot svoje zmožnosti za nadaljnji razvoj.

Likovno ustvarjanje

Pestro paleto svojih občutij so uresničevali pri različnih oblikah likovne dejavnosti. Svoje misli in občutja, razumevanje sveta ter svoja stališča so izrazili z različnimi likovnimi izraznimi sredstvi ter osmišljali zastavljene cilje z različnimi materiali in pripomočki. Spoznali in preizkušali so naravne materiale, kot sta glina ali oglje. Na likovnih področjih slikanja, risanja, prostorskega oblikovanja, kiparstva in grafike so se individualno likovno izražali glede na svoj razvoj, interes in sposobnosti. S spodbudami so si gradili samozavest in samostojnost pri izvirnem ustvarjanju. Likovne motive sem izbirala v medpredmetnih povezavah oz. dejavnostih, ki so potekale v učnem procesu. Izdelali so drevesa iz gline in jih dokončali z barvanjem, glaziranjem in peko v peči, češnjevo drevo iz različno trdih papirjev, plakate češnjevega

drevesa v vseh letnih časih, modelirali so glinene posodice in jih patinirali, iz snega so modelirali statično figuro s sestavljanjem, oblikovali figuro s kombiniranjem naravnih materialov, oblikovali različne tvorbe iz naravnih ter odpadnih materialov, risali/slikali strip, izdelali matrico in jo sami odtisnili, gradili različne oblike prostorov v snegu in v peskovniku s kockami, risali so z razvijanjem in navajanjem na izražanje s prostoročnimi različnimi črtami in točkami, z bogatenjem risbe, slikali, mešali barve in odkrivali različnost barv, razvijali zmožnost opazovanja narave, orientacijo na različnih formatih, se navajali na dejavno sodelovanje pri skupinski demonstraciji in skupinskem delu.

Slika 5: Oblikovanje žice

Zaključek projekta

Zaključek našega projekta Posadimo drevo smo zaokrožili z izidom knjige Posadili smo drevo ter z občinsko razstavo v Dravogradu. V projektu smo uresnili veliko vzgojno-izobraževalnih ciljev s pomembnimi osebnimi izkušnjami, pri različnih diskusijah in analizah, pri zbiranju in urejanju različnih informacij, pri reševanju in ustvarjanju didaktičnih iger na okoljsko tematiko, pri igranju vlog, pri raznih aktivnostih v naravi, v sodelovanju s strokovnjaki in pri neposrednih okoljskih izkušnjah. Ključnega pomena je bilo, da so učenci od spoznavanja posameznih okoljskih znanj prehajali k sposobnosti razumevanja kompleksnosti okoljevarstvene naloge – in to je njihova pomembna popotnica za življenje. ■

Slika 6: Otvoritev razstave našega eko projekta smo popestrili s programom.

Viri in literatura:

1. Okoljska vzgoja kot vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj. Osnovna šola (2008). Št. 1. Zavod RS za šolstvo, Ljubljana.
2. Revija za spoznavanje in ohranjanje narave Modri Jan (2010). Št. 1 in 2. Holding Slovenske elektrarne, d. o. o., Ljubljana.

Samo Pogačnik, 4. r.
Mentorica: Danica Mohorič

